

Pregled nad cenami gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov v letu 2023

Špela Ščap, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko
dr. Katarina Flajšman, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 31.01.2024 (<https://doi.org/10.20315/IG.2024.0004>)

Na Gozdarskem inštitutu Slovenije (GIS) od leta 2017 naprej spremljamo odkupne cene gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov. V letih 2017 in 2018 smo jih spremljali dvakrat letno, v 2019 trikrat, od leta 2020 naprej pa cene zbiramo na sredini vsakega četrtertletja. Zahvaljujemo se vsem podjetjem, ki aktivno sodelujejo v naših anketah in si želimo dobrega sodelovanja tudi v prihodnje. V letu 2023 je 20 podjetij od skupno 158, ki smo jim redno pošiljali vprašalnike, odgovorilo na vsaj tri od štirih poslanih vprašalnikov v tem letu. K dolgoročnemu sodelovanju vabimo tudi ostala podjetja, ki se ukvarjajo z odkupom gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov, saj bodo s tem pripomogli k večji transparentnosti in preglednosti nad trgom z gozdnimi lesnimi sortimenti v državi. V prispevku prikazujemo značilnosti odkupnih cen gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov v letu 2023, ki smo jih zbrali na GIS.

Uvod

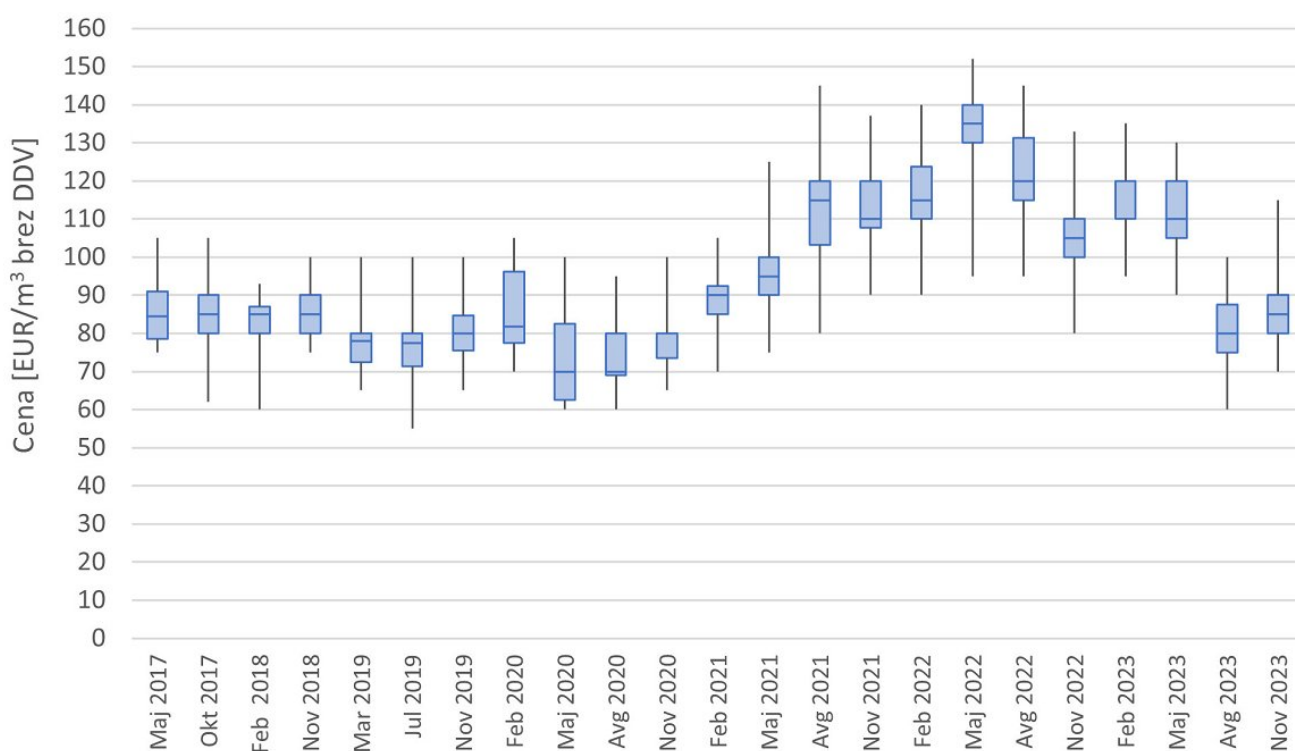
Po rekordnih cenah v pozni jeseni in pozimi leta 2022, se je slovenski trg gozdnih lesnih sortimentov (v nadaljevanju GLS) tekom leta 2023 začel ohlajati. Pomembni dejavniki, ki so v lanskem letu vplivali na dinamično gibanje cen GLS v Sloveniji, so slabo stanje evropskega in svetovnega gradbenega sektorja, pojemajoča konkurenčnost žagarske panoge in drugih lesnopredelovalnih obratov, naravne motnje v gozdovih (snegolomi, vetroolomi), prenamnožitve podlubnikov, obsežne poplave.

V prvem četrtertletju leta 2023 so bile odkupne cene GLS iz zasebnih gozdov visoke, tekom leta pa so le te upadale, najbolj izrazito pri hlodovini iglavcev. Še najbolj konstantne cene skozi lansko leto so bile pri hlodovini bukve. Povprečna odkupna cena hlodovine bukve in hrasta je bila v letu 2023 višja v primerjavi z 2022, medtem ko je bilo pri hlodovini iglavcev obratno. Tudi pri lesu za celulozo in plošče je bila povprečna cena v letu 2023 nižja kot v letu prej, bolj izrazito pri iglavcih. Enako velja za brusni les smreke in jelke. Je bila pa povprečna cena v lanskem letu višja pri lesu za kurjavo listavcev v primerjavi z letom 2022. Kljub nižjim cenam hlodovine iglavcev ter lesa za celulozo in plošče v lanskem letu, je bil po začasnih podatkih Statističnega urada RS (SURS) obseg odkupa teh sortimentov iz zasebnih gozdov primerljiv z letom 2022. Podoben obseg odkupa je bil tudi pri hlodovini bukve in lesu za kurjavo, medtem ko se je lani obseg odkupa hlodovine hrasta zmanjšal glede na leto 2022.

Odkupne cene GLS iz zasebnih gozdov smo v letu 2023 prek anketnih vprašalnikov zbirali štirikrat v letu, na sredini obdobja vsakega četrtertletja. V prispevku so prikazane srednje vrednosti (mediane) cen izbranih GLS v EUR/m³ brez DDV na kamionski cesti.

V poletju 2023 za povprečno 30 % nižje cene hlodovine iglavcev kot v prvem polletju leta

V letu 2023 so se cene hlodov smreke kakovostnega razreda A gibale med 100–150 EUR/m³, kakovostnega razreda B med 80–120 EUR/m³, kakovostnega razreda C med 75–110 EUR/m³, kakovostnega razreda D1 med 57,5–90 EUR/m³ ter kakovostnega razreda D2 med 47,5–72,5 EUR/m³ (slika 1). Najvišje cene smo lani zabeležili v februarju, ko je srednja vrednost vseh zbranih cen hlodov smreke znašala 100 EUR/m³, kar je 9 % manj kot februarja 2022, ko je le ta znašala 110 EUR/m³. Najnižje cene pa smo lani zabeležili v avgustu, ko je srednja vrednost vseh zbranih cen hlodov smreke znašala 70 EUR/m³, kar je 30 % manj kot februarja ter 33 % manj kot avgusta 2022. V povprečju so se cene pri hlodih smreke v lanskem letu najbolj znižale za kakovostne razrede C, D1 in D2 in sicer v vseh primerih za 19 % v primerjavi z letom 2022.

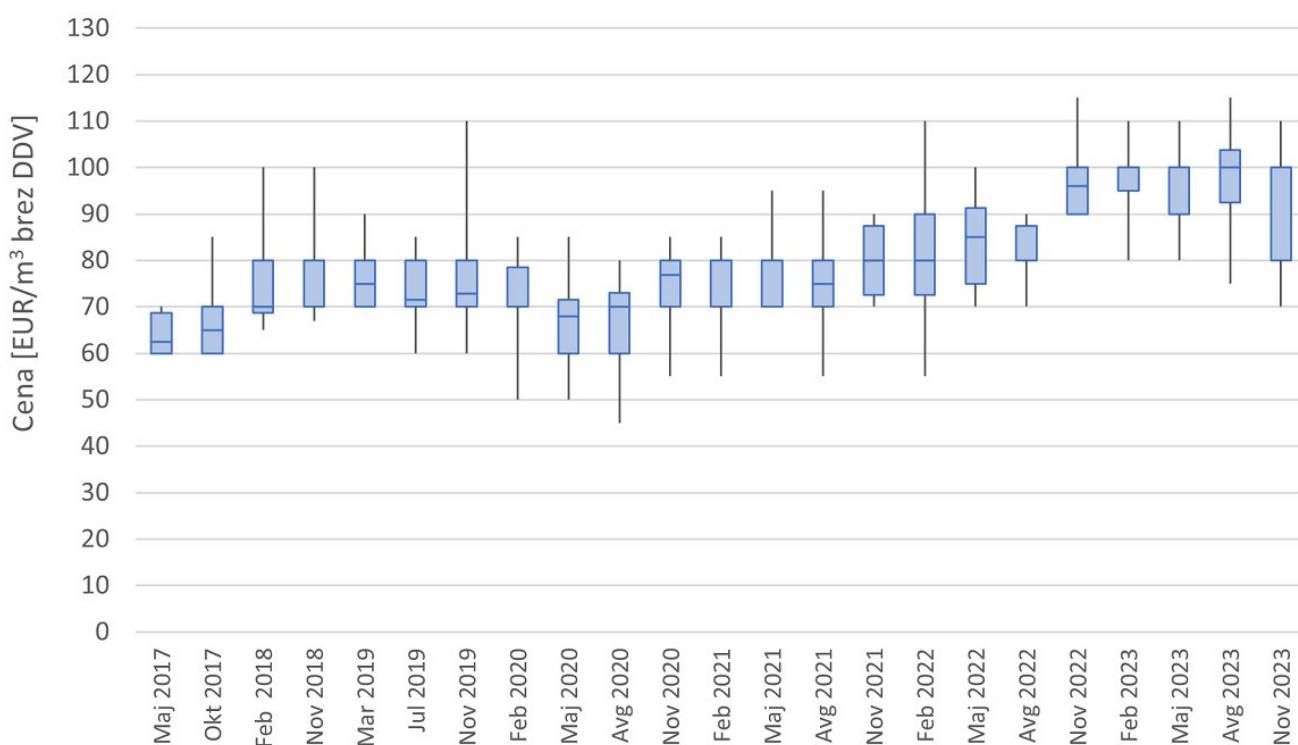

Slika 1: Prikaz razpona odkupnih cen hlodov smreke kakovostnega razreda B iz zasebnih gozdov v obdobju 2017–2023 (prečka v okviru z ročaji prikazuje srednjo vrednost – mediano, ročaji pa prikazujejo minimalno in maksimalno poročano ceno). Cene so prikazane v EUR/m³ brez DDV na kamionski cesti.

Tudi pri hlodih jelke in rdečega bora so bile cene v letu 2023 z izjemo februarja nizke, najnižje so bile v drugem polletju. V februarju je srednja vrednost vseh zbranih cen hlodov jelke znašala 100 EUR/m³, enako kot februarja 2022. V avgustu in novembru pa je srednja vrednost vseh zbranih cen hlodov jelke znašala 65 EUR/m³, kar je 29 % manj kot v enakem obdobju leta 2022. Cene hlodov rdečega bora so v februarju 2023 znašale med 65 EUR/m³ (kakovostni razred D2) in 100 EUR/m³ (kakovostni razred A), medtem ko so bile najnižje v novembru, ko je cena za kakovostni razred D2 znašala 40 EUR/m³, za kakovostni razred A pa 70 EUR/m³. Novembrska srednja vrednost vseh zbranih cen hlodov rdečega bora (52,5 EUR/m³) je bila za 30 % nižja od cene v novembru 2022.

Cene hlodov bukve in hrasta lani rekordne

Cene hlodov bukve kakovostnega razreda A1 so se v letu 2023 gibale med 110–120 EUR/m³, kakovostnega razreda A2 med 107,5–110 EUR/m³, kakovostnega razreda B med 90–100 EUR/m³, kakovostnega razreda C med 80–90 EUR/m³ ter kakovostnega razreda D med 70–80 EUR/m³ (slika 2). Najvišje cene smo v lanskem letu zabeležili v februarju, ko je srednja vrednost vseh zbranih cen hlodov bukve znašala 100 EUR/m³. Za primerjavo, ta cena je v februarju 2022 znašala 80 EUR/m³. Najnižje cene pa so bile lani zabeležene v maju; srednja vrednost vseh zbranih cen hlodov bukve je znašala 95 EUR/m³, kar je 19 % več kot maja 2022. V povprečju so se cene pri hlodih bukve v lanskem letu zvišale za vse kakovostne razrede v primerjavi z letom 2022, najbolj (v povprečju za 14 %) so se cene zvišale za kakovostna razreda B in D.

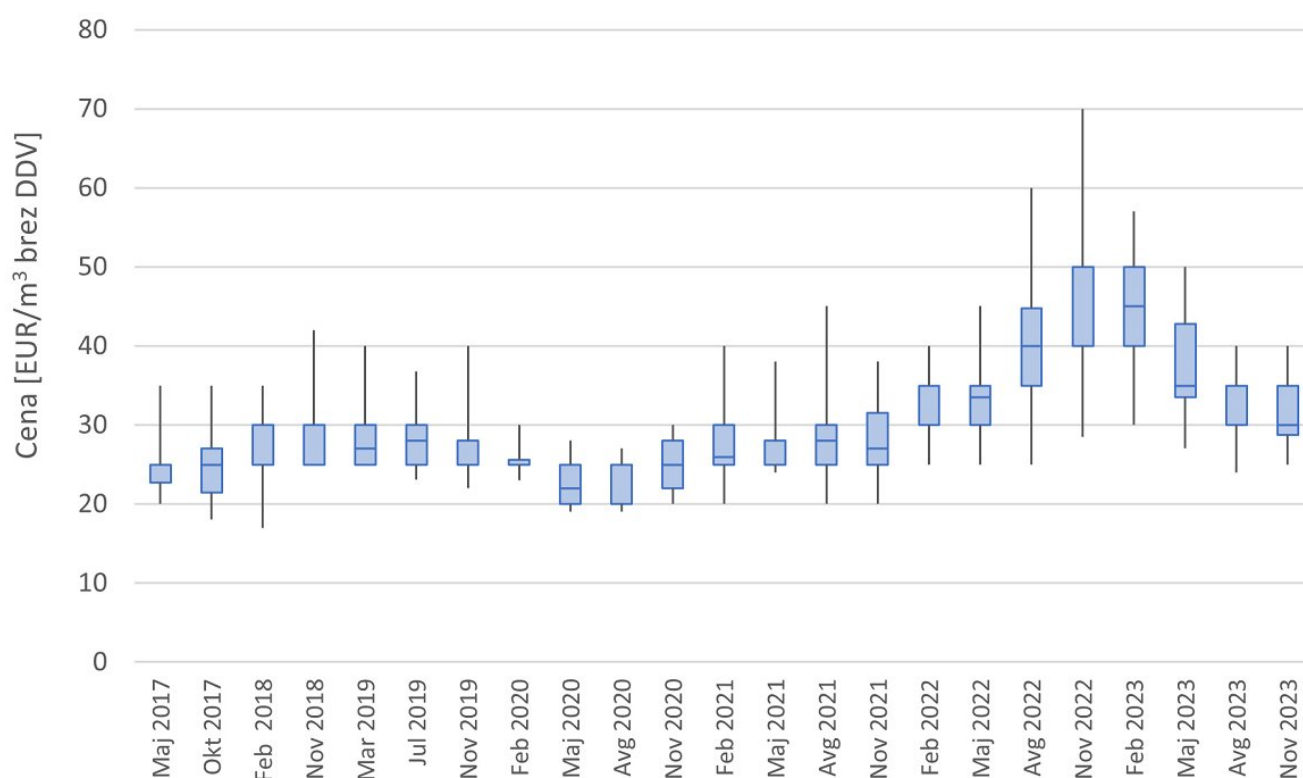

Slika 2: Prikaz razpona odkupnih cen hlodov bukve kakovostnega razreda B iz zasebnih gozdov v obdobju 2017–2023 (prečka v okviru z ročaji prikazuje srednjo vrednost – mediano, ročaji pa prikazujejo minimalno in maksimalno poročano ceno). Cene so prikazane v EUR/m³ brez DDV na kamionski cesti.

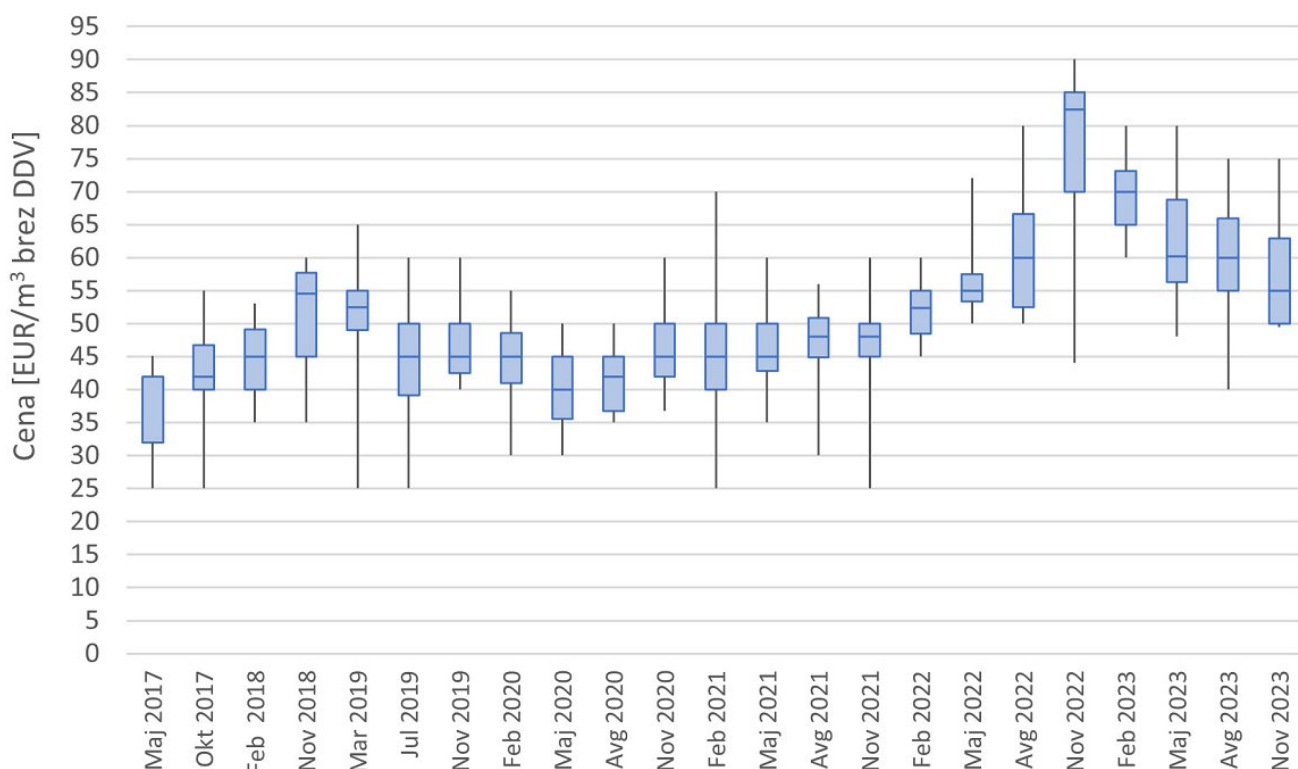
Tudi pri hlodih hrasta so bile v lanskem letu najvišje cene zabeležene februarja. Takrat je srednja vrednost vseh zbranih cen za dimenzije hlodov do 50 cm in vse kakovostne razrede znašala 220 EUR/m³, za dimenzije hlodov nad 50 cm in vse kakovostne razrede pa 250 EUR/m³. Cene hlodov hrasta so se v letu 2023 za kakovostni razred F1 gibale med 300–525 EUR/m³, za kakovostni razred F2 med 250–400 EUR/m³, za kakovostni razred B med 200–300 EUR/m³, za kakovostni razred C med 150–220 EUR/m³ in za kakovostni razred D med 95–150 EUR/m³. Pri hlodih dimenzije do 50 cm so se v letu 2023 cene v povprečju najbolj zvišale za kakovostni razred D (+21 %), malenkost pa so se znižale za kakovostna razreda F1 (-2 %) in F2 (-3 %) v primerjavi z letom 2022. Podobno velja za hlode dimenzije nad 50 cm; cene so se v povprečju lani najbolj zvišale za kakovostni razred D (+19 %), znižale pa so se za kakovostni razred F1 (-9 %) in F2 (-4 %).

Lani novembrske cene lesa za celulozo in plošče nižje za povprečno 28 % glede na februar 2023

Cene lesa za celulozo in plošče iglavcev in listavcev so se v lanskem letu postopoma nižale, na primer avgustovska in novembrska cena celuloznega lesa smreke je bila najnižja po februarju 2022, podobno velja za les za plošče bukve (slika 3, 4). Cene lesa za celulozo in plošče smreke, jelke in rdečega bora so se v letu 2023 gibale med 30–45 EUR/m³, za bukev med 55–70 EUR/m³ in za druge trde listavce med 50–65 EUR/m³. Najvišja cena lani zabeležena v februarju, je bila pri celuloznem lesu smreke za 50 % višja kot februarja 2022, pri lesu za plošče bukve pa za 34 %. Lani najnižja zabeležena cena v novembru pa je bila pri lesu za celulozo in plošče smreke za 40 % nižja, za bukev pa za 23 % nižja v primerjavi z novembrom 2022, ko so bile sicer cene teh sortimentov rekordno visoke.

Slika 3: Prikaz razpona odkupnih cen lesa za celulozo in plošče smreke iz zasebnih gozduv v obdobju 2017–2023 (prečka v okviru z ročaji prikazuje srednjo vrednost – mediano, ročaji pa prikazujejo minimalno in maksimalno poročano ceno). Cene so prikazane v EUR/m³ brez DDV na kamionski cesti.

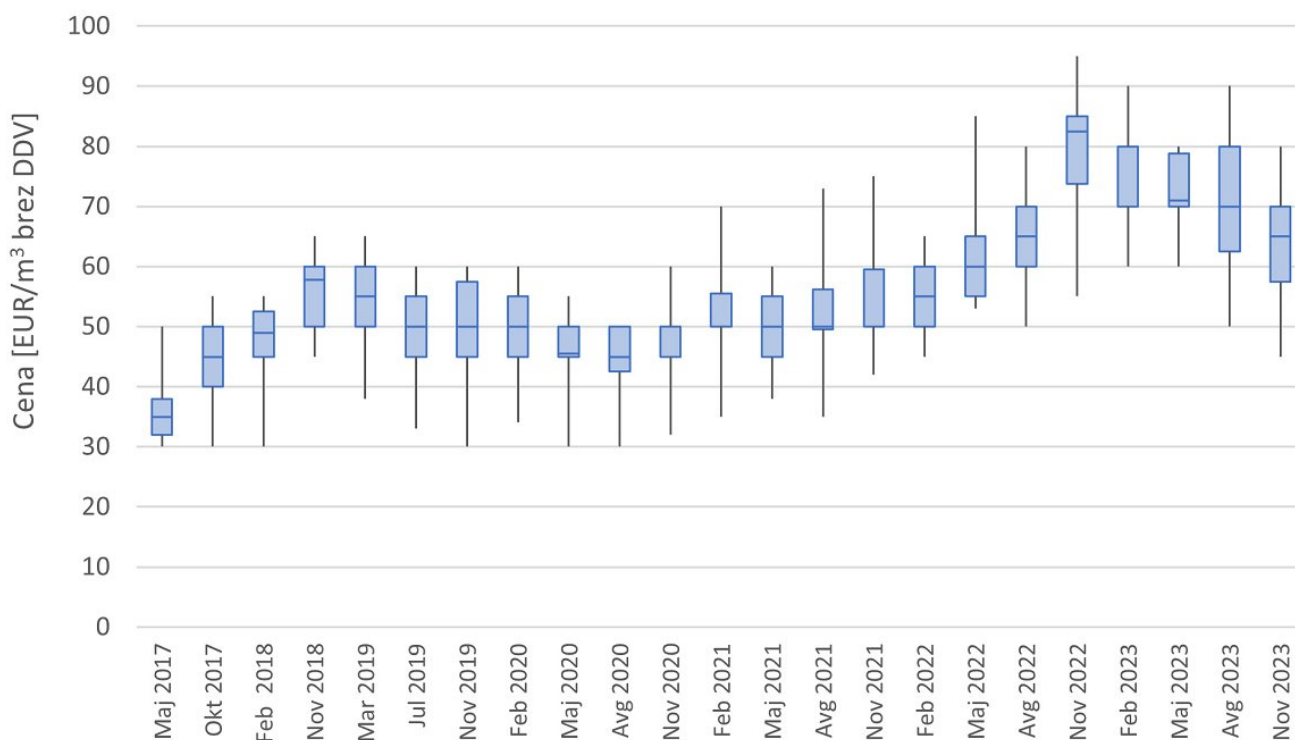
Slika 4: Prikaz razpona odkupnih cen lesa za celulozo in plošče bukve iz zasebnih gozdov v obdobju 2017-2023 (prečka v okviru z ročaji prikazuje srednjo vrednost – mediano, ročaji pa prikazujejo minimalno in maksimalno poročano ceno). Cene so prikazane v EUR/m³ brez DDV na kamionski cesti.

Februarja 2023 cene brusnega lesa smreke in jelke rekordne, v drugi polovici leta pa cene občutno nižje

Tudi cene brusnega lesa smreke in jelke so se v lanskem letu postopoma nižale; februarja je srednja vrednost zbranih cen znašala 55 EUR/m³, kar je rekorden podatek od leta 2017 naprej, avgusta in novembra se je cena znižala na povprečno 39 EUR/m³. Za primerjavo, povprečna cena brusnega lesa smreke in jelke je v letu 2023 znašala 46 EUR/m³, v letu 2022 pa 49 EUR/m³. Februarska cena je bila za 22 % višja od februarske 2022, novembska pa nižja za 24 % glede na enako obdobje v letu 2022.

Cene lesa za kurjavo v letu 2023 najvišje doslej

Podobno kot pri industrijskem lesu slabše kakovosti, so se tudi cene lesa za kurjavo v letu 2023 postopoma nižale, a kljub temu ostale visoke v primerjavi z leti prej. Februarja je pri bukvi cena znašala 80 EUR/m³ in novembra 65 EUR/m³, pri drugih trdih listavcih je bila februarjska cena 70 EUR/m³, novembrska pa 60 EUR/m³ (slika 5). Srednja vrednost (mediana) vseh zbranih cen lesa za kurjavo je v letu 2023 v primeru bukve znašala 70 EUR/m³ (+17 % v primerjavi z 2022), v primeru skupine ostali trdi listavci pa 60 EUR/m³ (+9 % v primerjavi z 2022) in je najvišja od začetka zbiranja cen v letu 2017.

Slika 5: Prikaz razpona odkupnih cen lesa za kurjavo bukve iz zasebnih gozdov v obdobju 2017–2023 (prečka v okviru z ročaji prikazuje srednjo vrednost – mediano, ročaji pa prikazujejo minimalno in maksimalno poročano ceno). Cene so prikazane v EUR/m³ brez DDV na kamionski cesti.

Zaključki

V letu 2023 so bile odkupne cene GLS iz zasebnih gozdov visoke pri večini sortimentov. Visoke cene smo na GIS zabeležili tako pri hlodovini listavcev kot pri lesu slabše kakovosti (namenjenemu industriji in domači rabi). Najbolj dinamičen trg smo zaznali pri hlodovini iglavcev, saj so se v poletju cene izrazito znižale in bile podobne cenam konec leta 2020. Cene hlodovine iglavcev so bile v 2023 najvišje zabeležene v februarju, ko so za kakovostne razrede od D2 do A znašale od 72,5 do 150 EUR/m³. Cene hlodovine bukve in hrasta so bile lani rekordne, najvišje so bile zabeležene v februarju, takrat so se cene v primeru bukve gibale med 80 EUR/m³ (za kakovostni razred D) in 120 EUR/m³ (za

kakovostni razred A1), v primeru hrasta pa med 130 EUR/m³ (kakovostni razred D) in 525 EUR/m³ (kakovostni razred F1). V februarju so bile prav tako visoke cene pri industrijskem lesu slabše kakovosti; cena lesa za celulozo in plošče je za iglavce znašala 45 EUR/m³, za bukev in ostale trde listavce pa se je cena gibala med 65 in 70 EUR/m³. V februarju smo zabeležili rekordno ceno brusnega lesa smreke in jelke, odkar od leta 2017 na GIS spremljamo cene GLS. V nadaljevanju leta so bile cene industrijskega lesa slabše kakovosti občutno nižje; na primer pri celuloznem lesu iglavcev so bile cene ob koncu leta za 33 % nižje glede na februar, pri lesu za plošče listavcev so bile nižje za 22 %, pri brusnem lesu pa za 27 %. Znižanje cen tekom leta smo zaznali tudi pri lesu za kurjavo, a kljub temu so bile cene visoke v primerjavi s prejšnjimi leti. V februarju se je cena lesa za kurjavo listavcev gibala med 70 in 80 EUR/m³, v novembru pa med 60 in 65 EUR/m³, kar je v povprečju 17 % manj. V letu 2024 bomo cene ponovno zbrali v februarju in glede na povečano povpraševanje po GLS iglavcev in lesu za kurjavo listavcev v zadnjih tednih po Evropi ter reševanja zaostankov dobav zaradi neugodnega vremena pričakujemo, da bodo cene pri teh GLS v povprečju višje kot ob koncu leta 2023. Trg industrijskega okroglega lesa listavcev pa se po Evropi še naprej ohlaja, povpraševanje je večinoma pod povprečjem, zato v prihodnjih mesecih ne pričakujemo rasti cen.

Viri

EUWID, 2024a. Further growth in sawlog prices in Austria recently. EUWID Wood products and panels, 4/2024.

EUWID, 2024b. Purchasing campaigns by Austrian pulp mills. EUWID Wood products and panels, 4/2024.

EUWID, 2024c. Wood provision thwarted by heavy rain at start of year. EUWID Wood products and panels, 3/2024.

Gozdarski inštitut Slovenije, 2024. Interna podatkovna zbirka o odkupnih cenah GLS iz zasebnih gozdov na kamionski cesti v obdobju 2017–2023.

SURS, 2024. Odkup lesa v Sloveniji, podatkovna zbirka Si-Stat.
<https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/1656401S.px> (dne 24. 1. 2024)

Ščap Š., Stare, D., Krajnc N., Remic T. 2023. Poročilo o stanju na trgu lesnih proizvodov z napovedmi : (Market Statement 2023 ; Slovenija). UNECE, Country Market statements.
<https://unece.org/forests/2023-country-market-statements> (dne 19. 1. 2024)

WCM, 2024. Cene gozdnih lesnih sortimentov. Spletni portal WoodChainManager.
<https://wcm.gozdis.si/sl/podatki/cene/podatki/2021100414342192/cene-gozdnih-lesnih-sortimentov/> (dne 24. 1. 2024)